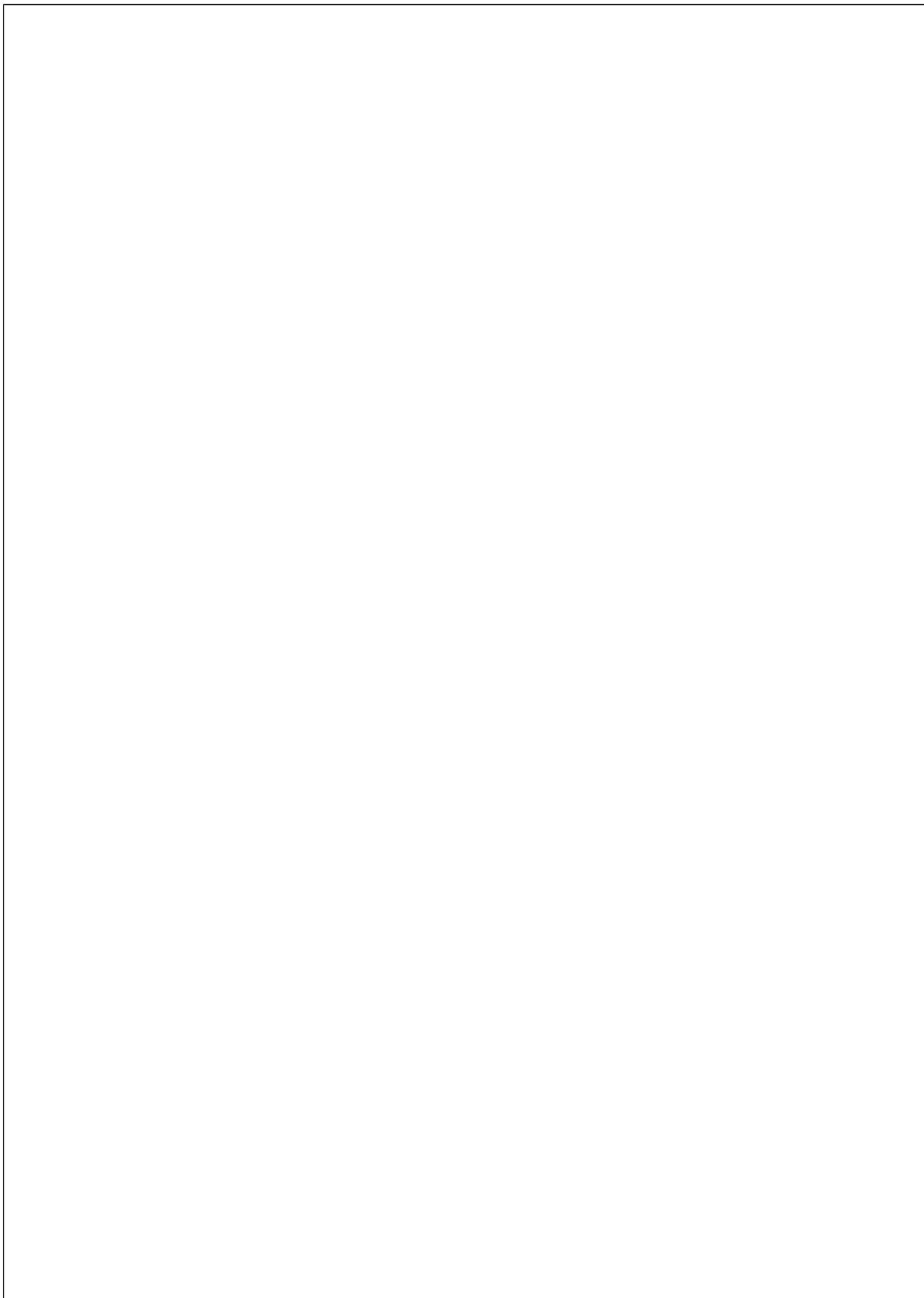

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/nauka-i-edukacja/kongresy/dolnoslaski-kongres-pamieci-na/247827,Dwa-dni-z-historia-w-Hali-Stulecia-zakonczyl-sie-Dolnoslaski-Kongres-Pamieci-Nar.html>
01.10.2026, 09:56

Dwa dni z historią w Hali Stulecia – zakończył się Dolnośląski Kongres Pamięci Narodowej

Ponad 7 tys. osób wzięło udział w Dolnośląskim Kongresie Pamięci Narodowej, który 21 i 22 września 2026 r. odbył się w Hali Stulecia we Wrocławiu. Przez dwa dni uczestnicy brali udział w debatach i spotkaniach, odwiedzali wystawy i strefy edukacyjne, oglądali filmy i spektakle, korzystali z nowych technologii oraz poznawali historię poprzez gry, warsztaty i inne interaktywne formy.

22.09.2026

[Dolnośląski Kongres Pamięci Narodowej](#)

- Ważna jest i zabawa, i nauka. To wszystko było na Kongresie. Mieliśmy możliwość spotkania wybitnych naukowców, profesorów, ale też edukatorów. To jest misja Instytutu Pamięci Narodowej, aby mówić o historii kolejnym pokoleniom. Bo przecież my jesteśmy, ale kiedyś przeminiemy, a po nas muszą nastąpić kolejne pokolenia. To dla nich jest ten Kongres

- mówił podczas uroczystego zakończenia Kongresu zastępca prezesa IPN dr Mateusz Szpytma.

- Dziękuję wszystkim gościom, bo to Wy stanowicie o sensie tego typu wydarzeń. Hasłem Kongresu było „Historia mówi przez pokolenia” - bo pamięć to nie tylko dziedzictwo, to nie tylko ten skarb, z którego czerpiemy, ale też zobowiązanie wobec przyszłości, wobec kolejnych pokoleń

- dodał gospodarz Dolnośląskiego Kongresu Pamięci Narodowej dr hab. Kamil Dworaczek.

Debaty i spotkania

Ważną częścią Dolnośląskiego Kongresu Pamięci Narodowej były debaty i spotkania z historykami, ekspertami oraz osobami zaangażowanymi w zachowanie i popularyzowanie wiedzy o najnowszej historii Polski.

Pierwszego dnia odbyła się debata ambasadorów „O dyplomacji historycznej – także od kuchni”, poświęcona praktycznym aspektom prezentowania polskiej historii za granicą oraz roli dyplomacji publicznej i obywatelskiej. Uczestnicy Kongresu mogli także wysłuchać dyskusji „W poszukiwaniu optymalnej formuły działania. Dylematy i rozterki towarzyszące narodzinom zorganizowanej opozycji w 1976 roku” oraz debaty „Rola stowarzyszeń i instytucji polonijnych w zachowaniu pamięci narodowej”. Program uzupełniło spotkanie autorskie z Chrisem Niedenthalem, którego fotografie można było również oglądać na wystawie „Tożsamość”.

Drugiego dnia uczestnicy Kongresu zastanawiali się „Jakiej polityki historycznej potrzebujemy?”. W dyskusji prowadzonej przez dr. hab. Kamila Dworaczka z IPN udział wzięli płk Adam Jawor, dr hab. Tomasz Głowiński, prof. UWr, prof. dr hab. Andrzej Nowak oraz prof. dr hab. Wojciech Polak. Rozmowa dotyczyła znaczenia polityki historycznej w budowaniu świadomej wspólnoty, roli edukacji i faktów w opowiadaniu o przeszłości, a także współczesnych sporów o pamięć.

Drugi dzień Dolnośląskiego Kongresu Pamięci Narodowej – Wrocław, 22 września 2026. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Drugi dzień Dolnośląskiego Kongresu Pamięci Narodowej – Wrocław, 22 września 2026. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Drugi dzień Dolnośląskiego Kongresu Pamięci Narodowej – Wrocław, 22 września 2026. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Drugi dzień Dolnośląskiego Kongresu Pamięci Narodowej – Wrocław, 22 września 2026. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Drugi dzień Dolnośląskiego Kongresu Pamięci Narodowej – Wrocław, 22 września 2026. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Kolejna debata była poświęcona Układowi Warszawskiemu w 35. rocznicę jego rozwiązania. O jego funkcjonowaniu, roli w systemie politycznej i militarnej dominacji Związku Sowieckiego oraz znaczeniu dla państw bloku wschodniego rozmawiali dr Jacek Jędrysiak, dr hab. Grzegorz Hryciuk, prof. UW, oraz dr hab. Sławomir Cenckiewicz. Uczestnicy zwracali również uwagę na luki w badaniach nad Układem Warszawskim i Ludowym Wojskiem Polskim oraz potrzebę szerszego spojrzenia na doświadczenia poszczególnych państw należących do sojuszu. Spotkanie moderował dr hab. Daniel Koreś z IPN.

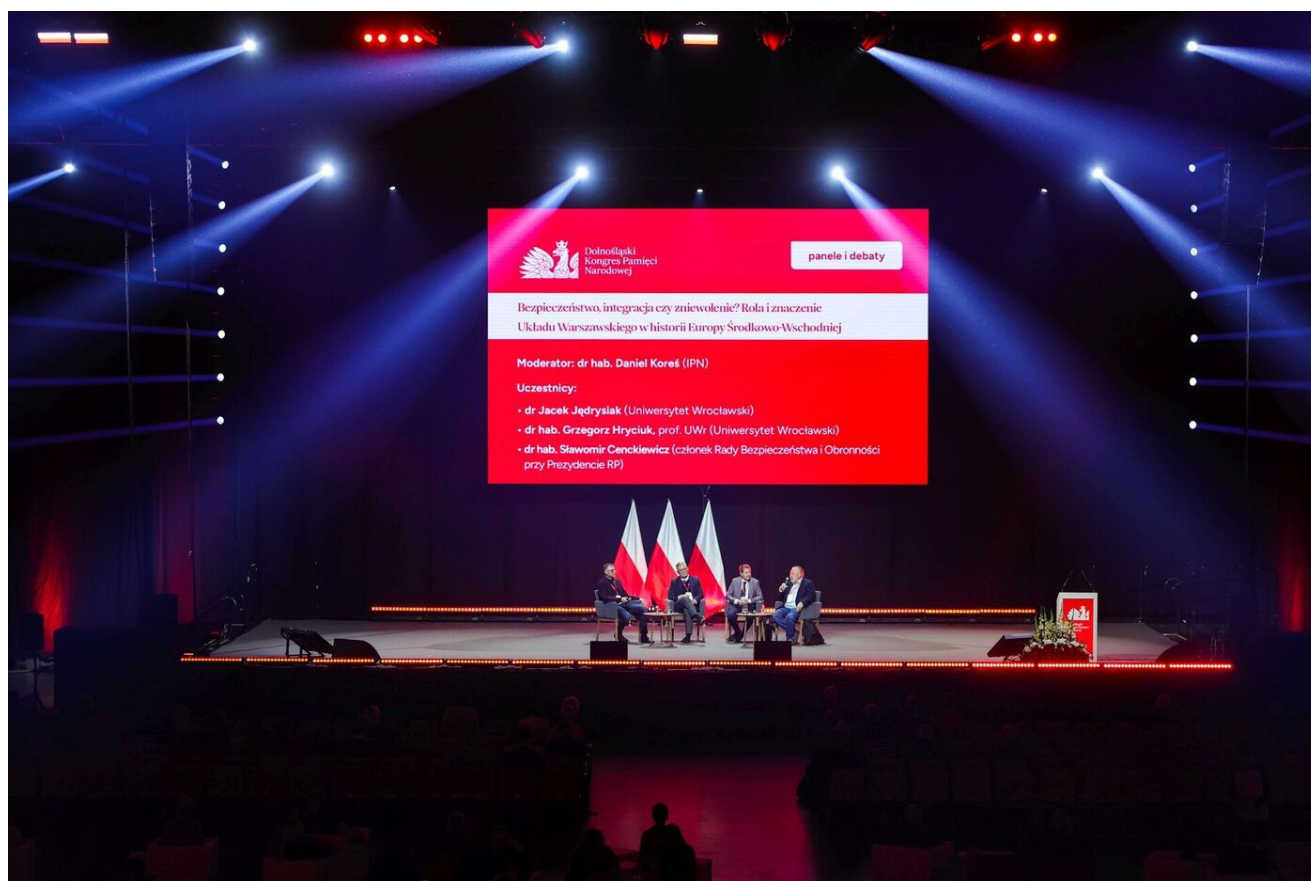
zy Prezydencie RP)

Drugi dzień Dolnośląskiego Kongresu Pamięci Narodowej - Wrocław, 22 września 2026. Fot. Dariusz Skrzyniarz (IPN)

Drugi dzień Dolnośląskiego Kongresu Pamięci Narodowej - Wrocław, 22 września 2026. Fot. Dariusz Skrzyniarz (IPN)

Drugi dzień Dolnośląskiego Kongresu Pamięci Narodowej – Wrocław, 22 września 2026. Fot. Dariusz Skrzyniarz (IPN)

Odnaczenia i wyróżnienia

Kongres był również okazją do uhonorowania osób i instytucji zaangażowanych w działalność na rzecz wolnej Polski, zachowania pamięci historycznej oraz edukacji kolejnych pokoleń.

Podczas pierwszego dnia wręczono Nagrody im. Grażyny Langowskiej, przyznawane nauczycielom, wychowawcom i pedagogom zaangażowanym w kształtowanie postaw patriotycznych wśród dzieci i młodzieży. Nagrody wręczył zastępca prezesa IPN dr hab. Krzysztof Szwagrzyk.

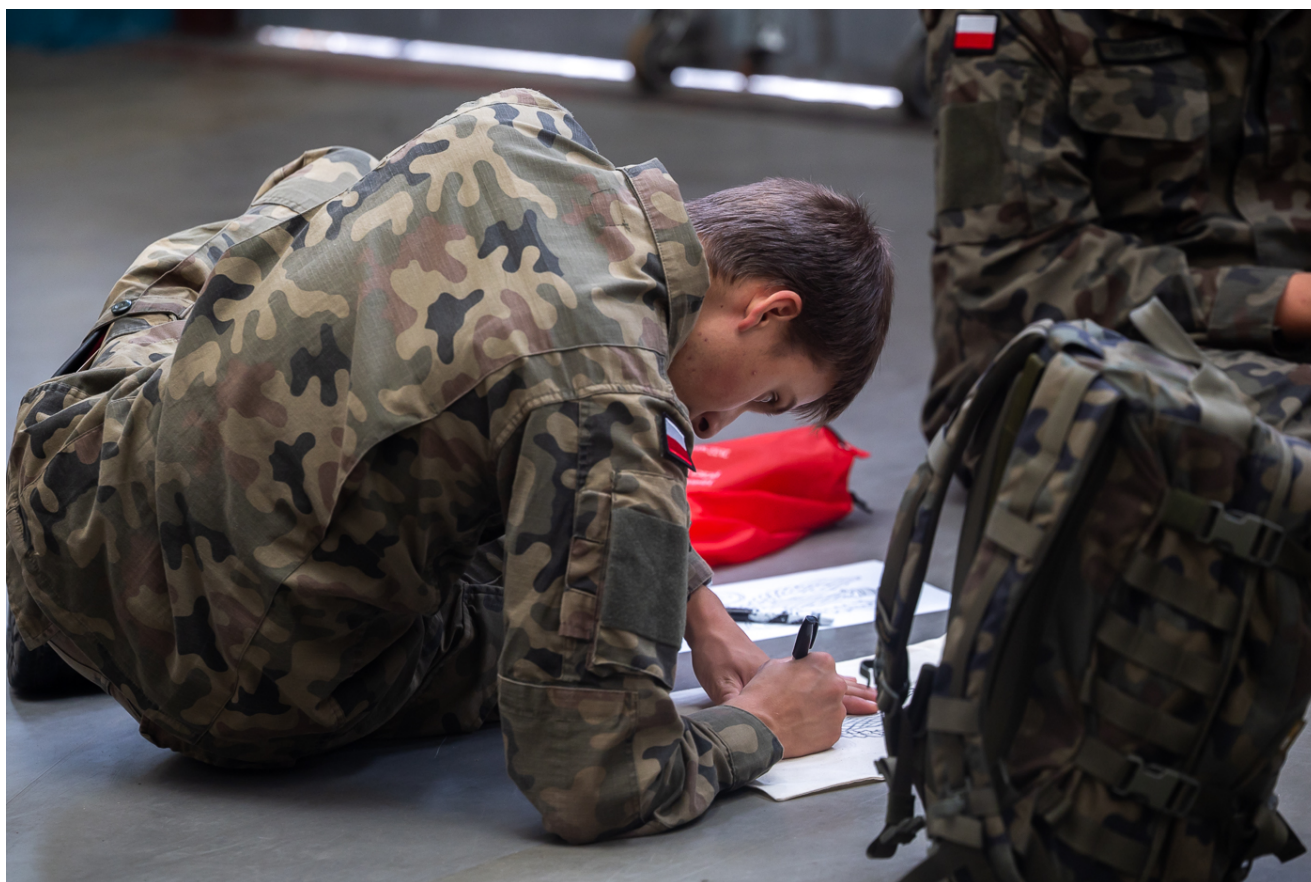
Tego samego dnia odbyła się także gala wręczenia Krzyży Wolności i Solidarności, Nagród Honorowych IPN „Świadek Historii” oraz Medalu Reipublicae Memoriae Meritum. W uroczystości uczestniczyli zastępcy prezesa Instytutu Pamięci Narodowej: dr hab. Karol Polejowski, dr Mateusz Szpytma oraz dr hab. Krzysztof Szwagrzyk. W imieniu Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Karola Nawrockiego Krzyże Wolności i Solidarności wręczył dr hab. Karol Polejowski.

Pierwszy dzień Kongresu zwieńczyło widowisko muzyczno-teatralne „Historia mówi przez pokolenia”. Autorska produkcja ukazała 250 lat polskich zmagania o wolność, łącząc muzykę, choreografię, światło i projekcje multimedialne w symboliczną opowieść o odpowiedzialności, wspólnocie i ciągłości pokoleń.

„Akta Uczestnika” – misja zakończona

Drugiego dnia zakończyła się także towarzysząca Kongresowi akcja „Akta Uczestnika”. Specjalna mapa, zaprojektowana w stylistyce dawnych akt personalnych i dokumentacji archiwalnej, prowadziła uczestników przez wybrane przestrzenie Kongresu. Odwiedzając oznaczone stanowiska i wykonując kolejne zadania, zbierali oni pieczęcie potwierdzające przejście kolejnych etapów historycznej misji.

Po skompletowaniu wymaganych pieczęci uczestnicy zgłaszali się do punktu „Akta personalne – finał”, gdzie następowała weryfikacja dokumentu i nadanie mu statusu „AKTA KOMPLETNE”. W ten sposób kończyli kongresową ścieżkę i mogli odebrać przygotowaną nagrodę.

Drugi dzień Dolnośląskiego Kongresu Pamięci Narodowej – Wrocław, 21 września 2026. Fot. Sławek Kasper (IPN)

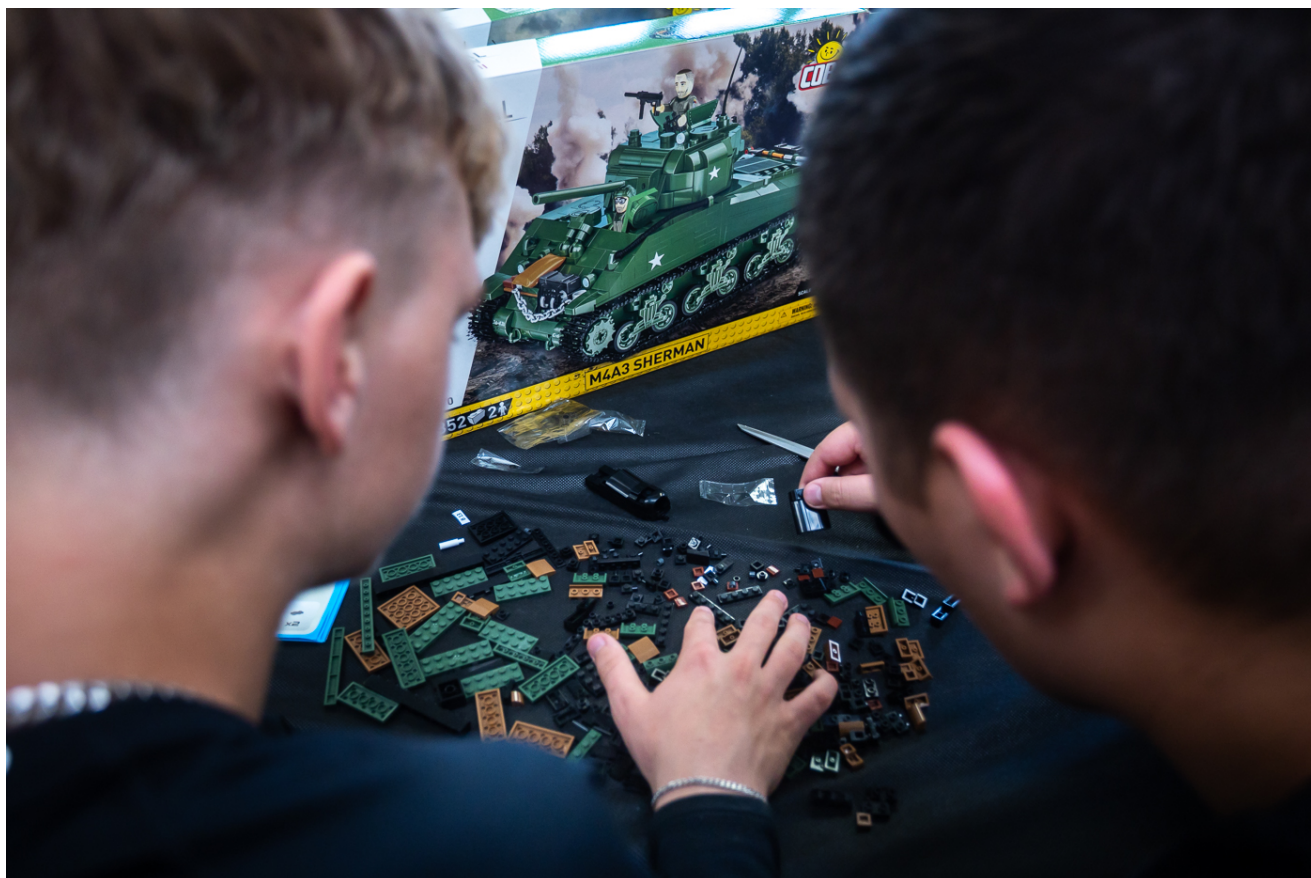
Drugi dzień Dolnośląskiego Kongresu Pamięci Narodowej – Wrocław, 21 września 2026. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Drugi dzień Dolnośląskiego Kongresu Pamięci Narodowej - Wrocław, 21 września 2026. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Drugi dzień Dolnośląskiego Kongresu Pamięci Narodowej - Wrocław, 21 września 2026. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Drugi dzień Dolnośląskiego Kongresu Pamięci Narodowej – Wrocław, 21 września 2026. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Drugi dzień Dolnośląskiego Kongresu Pamięci Narodowej – Wrocław, 22 września 2026. Fot. Mateusz Niegowski (IPN)

Historia poprzez zabawę i nowe technologie

Przez oba dni dostępne były strefy edukacyjne przygotowane przez oddziały i biura IPN z całego kraju. Uczestnicy korzystali z gier, aplikacji i stanowisk VR, odwiedzali wystawy, brali udział w warsztatach oraz poznawali różne obszary działalności Instytutu.

Dużo emocji dostarczał konkurs historyczny „1 z 12”, łączący sprawdzanie wiedzy z formułą quiz-show. Zainteresowanie wzbudzały także robot rysujący AI, tworzący portrety uczestników stylizowane na postacie z różnych epok historycznych, oraz multimedialna instalacja Mosaix, w której wykonywane na miejscu fotografie tworzyły wspólną wielkoformatową mozaikę.

Na uczestników czekały również warsztaty sitodruku oraz turniej „Konspira” – strategicznej gry osadzonej w realiach podziemia antykomunistycznego lat 80. Bogaty program przygotowano także dla najmłodszych. Jedną z propozycji był spektakl „Historia Misia Wojtka”, dzięki któremu dzieci poznawały historię niedźwiedzia-żołnierza oraz szlak 2 Korpusu Polskiego gen. Władysława Andersa.

Drugi dzień Dolnośląskiego Kongresu Pamięci Narodowej – Wrocław, 21 września 2026. Fot. Mateusz Niegowski (IPN)

Drugi dzień Dolnośląskiego Kongresu Pamięci Narodowej – Wrocław, 21 września 2026. Fot. Mateusz Niegowski (IPN)

Drugi dzień Dolnośląskiego Kongresu Pamięci Narodowej – Wrocław, 21 września 2026. Fot. Mateusz Niegowski (IPN)

Drugi dzień Dolnośląskiego Kongresu Pamięci Narodowej – Wrocław, 21 września 2026. Fot. Mateusz Niegowski (IPN)

Drugi dzień Dolnośląskiego Kongresu Pamięci Narodowej – Wrocław, 21 września 2026. Fot. Mateusz Niegowski (IPN)

Drugi dzień Dolnośląskiego Kongresu Pamięci Narodowej – Wrocław, 21 września 2026. Fot. Mateusz Niegowski (IPN)

Drugi dzień Dolnośląskiego Kongresu Pamięci Narodowej – Wrocław, 21 września 2026. Fot. Mateusz Niegowski (IPN)

Drugi dzień Dolnośląskiego Kongresu Pamięci Narodowej – Wrocław, 21 września 2026. Fot. Mateusz Niegowski (IPN)

Drugi dzień Dolnośląskiego Kongresu Pamięci Narodowej – Wrocław, 21 września 2026. Fot. Mateusz Niegowski (IPN)

34

STREFA MAKIET

Dруги dzień Dolnośląskiego Kongresu Pamięci Narodowej – Wrocław, 21 września 2026. Fot. Mateusz Niegowski (IPN)

Dруги dzień Dolnośląskiego Kongresu Pamięci Narodowej – Wrocław, 21 września 2026. Fot. Mateusz Niegowski (IPN)

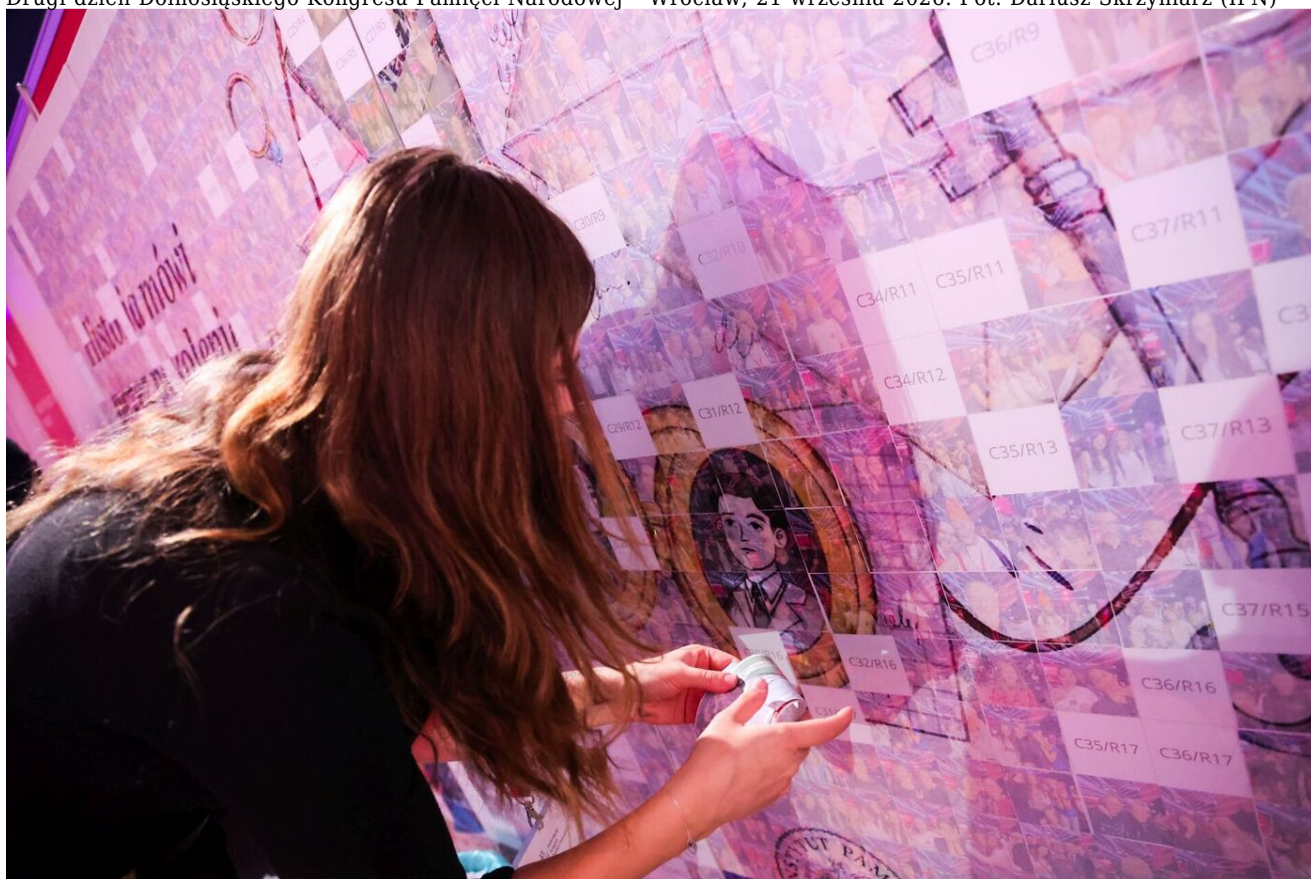
Drugi dzień Dolnośląskiego Kongresu Pamięci Narodowej – Wrocław, 21 września 2026. Fot. Mateusz Niegowski (IPN)

Drugi dzień Dolnośląskiego Kongresu Pamięci Narodowej – Wrocław, 21 września 2026. Fot. Mateusz Niegowski (IPN)

Drugi dzień Dolnośląskiego Kongresu Pamięci Narodowej - Wrocław, 21 września 2026. Fot. Dariusz Skrzyniarz (IPN)

Drugi dzień Dolnośląskiego Kongresu Pamięci Narodowej - Wrocław, 21 września 2026. Fot. Dariusz Skrzyniarz (IPN)

Drugi dzień Dolnośląskiego Kongresu Pamięci Narodowej - Wrocław, 22 września 2026. Fot. Dariusz Skrzyniarz (IPN)

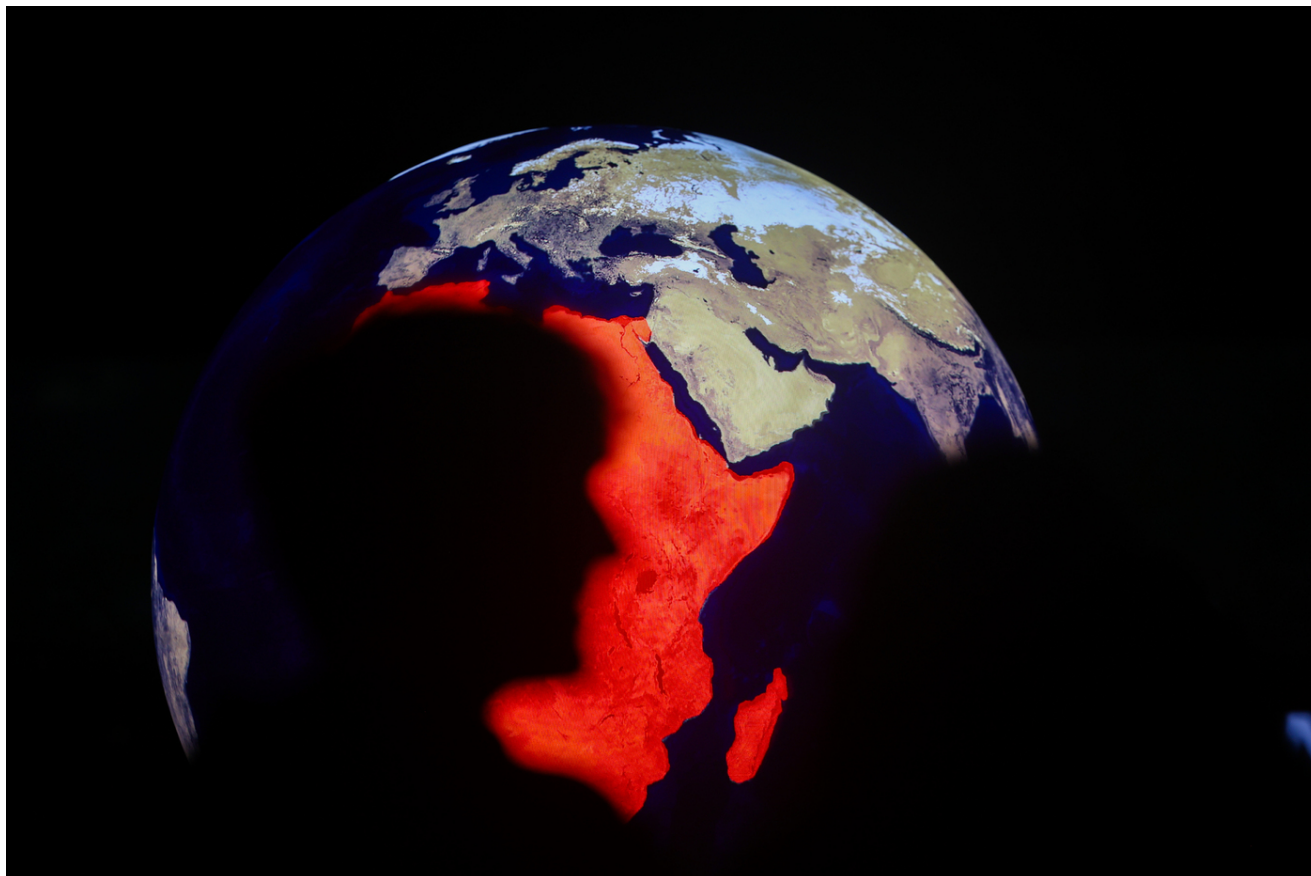
Drugi dzień Dolnośląskiego Kongresu Pamięci Narodowej - Wrocław, 22 września 2026. Fot. Dariusz Skrzyniarz (IPN)

Drugi dzień Dolnośląskiego Kongresu Pamięci Narodowej – Wrocław, 22 września 2026. Fot. Dariusz Skrzyniarz (IPN)

Ważną częścią Kongresu były wystawy historyczne i multimedialne. Szczególne miejsce zajmowała [immersyjna ekspozycja „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności”](#), która za pomocą obrazu, światła i dźwięku prowadziła uczestników przez wojenne losy Polaków i ich drogi do odzyskania wolności. Zastosowane rozwiązania multimedialne pozwalały uczestnikom poznać tę historię w nowoczesnej i angażującej formie. Przedstawiciele IPN opowiadali również historie lokalnych bohaterów, m.in. płk. Ryszarda Małaszkiwicz, żołnierza 1. Samodzielnej Brygady Spadochronowej, który po wojnie wrócił do Polski i osiadł we Wrocławiu, a podczas brutalnych przesłuchań przez komunistyczny aparat bezpieczeństwa nie zdradził swoich współpracowników.

Uczestnicy mogli zobaczyć również „Skarby Archiwum IPN”, prezentujące oryginalne dokumenty i pamiątki, wystawę fotografii Chrisa Niedenthala „Tożsamość” oraz „Siedem twarzy Sergiusza Piaseckiego”, poświęconą patronowi roku 2026.

Drugi dzień Dolnośląskiego Kongresu Pamięci Narodowej - Wrocław, 22 września 2026. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Drugi dzień Dolnośląskiego Kongresu Pamięci Narodowej - Wrocław, 22 września 2026. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Drugi dzień Dolnośląskiego Kongresu Pamięci Narodowej - Wrocław, 22 września 2026. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Kino Memoria

Bogaty program przygotowało również Kino Memoria. Widzowie mogli zobaczyć m.in. film „«Gdy rzucą nam wyzwanie...». Henryk Urbanowicz (1926-1949)” w reżyserii Jarosława Szostki, przybliżający losy młodego harcerza i żołnierza brygad wileńskich Armii Krajowej.

W programie znalazła się także „Ucieczka” w reżyserii Rafała Brylla - historia Barbary Gancarczyk ps. „Pająk”, żołnierki Armii Krajowej i uczestniczki Powstania Warszawskiego, której wojenne losy związane były również z Wrocławiem. Film „Ta nasza młodość... Strajki studenckie '88 '89” w reżyserii Alicji Grzymalskiej przeniósł natomiast widzów do Wrocławia końca lat 80., przypominając protesty studenckie i działalność Niezależnego Zrzeszenia Studentów.

Drugi dzień Dolnośląskiego Kongresu Pamięci Narodowej – Wrocław, 21 września 2026. Fot. Mateusz Niegowski (IPN)

Drugi dzień Dolnośląskiego Kongresu Pamięci Narodowej – Wrocław, 21 września 2026. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Drugi dzień Dolnośląskiego Kongresu Pamięci Narodowej – Wrocław, 22 września 2026. Fot. Dariusz Skrzyniarz (IPN)

Wrocławskie historie na Kongresie

Szczególne miejsce w programie Dolnośląskiego Kongresu Pamięci Narodowej zajęły historie związane z Wrocławiem i Dolnym Śląskiem.

Jedną z nich przybliżyła Strefa Pomarańczowej Alternatywy. Archiwalne fotografie, oryginalne artefakty oraz materiały poświęcone happeningom pozwalały poznać fenomen jednego z najbardziej charakterystycznych ruchów kontrkulturowych lat 80. Jego symbolem stały się krasnoludki, które z czasem na trwałe wpisały się również w tożsamość współczesnego Wrocławia.

Historię Pomarańczowej Alternatywy uczestnicy mogli poznawać także poprzez film dokumentalny Mirosława Dembińskiego z 1988 r. oraz warsztaty graffiti szablonowego. Wykorzystując wzory inspirowane historycznymi szablonami i hasłami, mogli samodzielnie wykonać odbitki oraz nadruki. Dla najmłodszych przygotowano warsztaty tworzenia czapeczek krasnoludków.

Wrocławskie odniesienia pojawiły się również podczas turnieju „Konspira” – część misji i postaci występujących w grze została zainspirowana prawdziwymi wydarzeniami i osobami związanymi z Wrocławiem lat 80.

Do lokalnej historii nawiązywała także wystawa „Wrocław 1948. Stolica Polski”. Ekspozycja przybliżyła pierwsze powojenne lata miasta oraz dwa ważne wydarzenia z 1948 r. – Wystawę Ziem Odzyskanych i Światowy Kongres Intelktualistów w Obronie Pokoju. Pokazuje je na tle ówczesnej sytuacji politycznej i umacniania się władzy komunistycznej w Polsce. Fotografie, materiały prasowe, dokumenty, fragmenty przemówień i wspomnienia pokazują zarówno oficjalny, propagandowy obraz Wrocławia, jak i codzienną rzeczywistość jego mieszkańców.

Drugi dzień Dolnośląskiego Kongresu Pamięci Narodowej - Wrocław, 21 września 2026. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Drugi dzień Dolnośląskiego Kongresu Pamięci Narodowej - Wrocław, 21 września 2026. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Drugi dzień Dolnośląskiego Kongresu Pamięci Narodowej – Wrocław, 21 września 2026. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Drugi dzień Dolnośląskiego Kongresu Pamięci Narodowej – Wrocław, 21 września 2026. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Drugi dzień Dolnośląskiego Kongresu Pamięci Narodowej - Wrocław, 21 września 2026. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Drugi dzień Dolnośląskiego Kongresu Pamięci Narodowej - Wrocław, 21 września 2026. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Drugi dzień Dolnośląskiego Kongresu Pamięci Narodowej – Wrocław, 22 września 2026. Fot. Dariusz Skrzyniarz (IPN)

Drugi dzień Dolnośląskiego Kongresu Pamięci Narodowej – Wrocław, 22 września 2026. Fot. Mateusz Niegowski (IPN)

Drugi dzień Dolnośląskiego Kongresu Pamięci Narodowej – Wrocław, 22 września 2026. Fot. Mateusz Niegowski (IPN)

Dolnośląski Kongres Pamięci Narodowej został objęty Patronatem Honorowym Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Karola Nawrockiego.

RP

Patronat Honorowy
Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej
Karola Nawrockiego

Dolnośląski
Kongres
Pamięci Narodowej

21–22 września 2026
Hala Stulecia | Wrocław

Wrocław

Wrocław

Kongres Pamięci Narodowej

Kongres